

Ignacij Knoblehar

Kako je zdaj z misijonstvom z Vzhodnem Sudanu?

V Mahdijevi in Abdulahovi strahovladi je sudanski misijon popolnoma prenehal. Tudi v Veroni, v Misijonskem zavodu za zamorske dežele, ni bilo več dosti zanimanja zanj. Zato je provikar Sogaro preosnoval zavod v Kongregacijo sinov presvetega Srca Jezusovega. Začela se je širiti tudi izven mej tedanje Italije; tako je bilo ustanovljeno misijonišče v Trentu, 1. 1895 pa v Millandu pri Brixnu, kjer je vstopilo tudi nekaj Slovencev. — Za Sogarom je 1. 1895 postal apostolski vikar Anton Marija Roveggio, prvi duhovnik in prvi škof, ki je prišel iz te nove kongregacije. Ustanovil je misijonsko postajo v Asuanu v Egiptu in jo izbral za središče misijona.

Ko je bilo mahdijevstvo strto, je apostolski vikar pod angleško zaščito spet povzel misijon ob Nilu. Ustanovil je postajo v Omdurmanu in ji postavil za predstojnika p. Ohrwalderja, Tisto leto so praznovali 50-letnico misijona. Ob tej priliki je apostolski vikar pisal: »Nismo pozabili položiti cvetja na grobove naših umrlih prednikov in se jim s solzami zahvaliti za slavni začetek tega težavnega misijona. Slovesno smo si prisegli, da ne bomo nikdar in nikoli odstopili od tega, kar so ti moške začeli z žrtvijo lastnega življenja« (Kath. Missionen 1898, str. 52). Za Šiluke je ustanovil postaji Lul in Atigo, ob izlivu Gazeline reke v Beli Nil. Središče vikariata bi naj spet bil Kartum. Prostor, kjer je stalo Knobleharjevo misijonsko poslopje, je z vrdom vred kupila vlada, da je na njem postavila svojo palačo. Dala jim je v zameno drugo zemljišče z lepo lego ob Modrem Nilu. Novo misijonsko poslopje stoji ob sprehajališču, dolgem več kilometrov, ki ob njem stojijo naj lepše kartumske stavbe.

Škof Raveggio je bil samo sedem let vikar. Zbolel je za malarijo. Ko se je 1. 1902 hotel iti zdraviti v Evropo, je tudi njega na kolodvoru v Berberu zadela kap.

Sledil mu je zelo nadarjeni in velikopotezni Franc Ksaverij Gayer, ki je bil poprej 10 let v Sudanu misijonar. Kot apostolski vikar je potoval noter do izvirov Belega Nila in iskal primerne kraje za misijonske postaje. Mnogo jih je ustanovil, v

Sudanu in južneje ležeči Ugandi. L. 1913 je bilo treba misijon deliti. Južni del, to je dežele ob gorenjem teku Belega Nila, je postal apostolska perfekтура z imenom "Gazelina reka" (Bahr el Ghasal). Severni del je pa ostal apostolski vikariat z imenom "Kartum". S to delitvijo se je nehalo prejšnje skupno ime apostolski vikariat "Osrednja Afrika", ki ga je ustanovil in prvi vodil Knoblehar.

1. Vikariat Kartum se še danes, kljub vsem žrtvam misijonarjev, ne more dosti razmahniti, ker bivajo v njem skoraj sami mohamedanci. Te je pa za sedaj skoraj nemogoče spreobračati; in če bi se kateri dal krstiti, bi to še vedno lahko povzročilo pri drugih mohamedancih hude izbruhe sovraštva. Misijon ima skoraj samo to nalogo, da ohranja in dušno oskrbuje, kar je katoliškega. Le tu pa tam se kakšen mohamedanec da na skrivaj krstiti. Misijonarji so začeli z delom tudi ob železnici, ki gre od izliva Atbare do Rdečega morja, to je do pristanišča Port Sudan in Suakim.

Vikariat meri 1,900.000 kvadratnih kilometrov. L. 1950 je na tej površini bivalo 5 milijonov ljudi. Med njimi je bilo 3.233 katoličanov, večinoma belih.

Vikariat je 1. 1950 imel 6 postaj, 2 cerkvi in 14 kapel, 39 duhovnikov, 16 redovnih bratov, 107 misijonskih sester, 15 šol, dve bolniški oskrbovališči in dve sirotišnici.

2. Južni del, "Gazelina reka", je bil 1. 1917 povzdignjen v apostolski vikariat. Ker v njem ni dosti mohamedancev, se uspešneje razvija. So pa tudi tukaj velike ovire: a) različnost jezikov, ki jih je več ko 40. Nekateri govori samo nekaj tisočev ali deset tisočev ljudi. Za večino teh jezikov ni ne slovnice ne slovarja in se jih je treba učiti le s poslušanjem in vpraševanjem; b) mnogoženstvo; c) vpliv islama. S svojo vero v enega Boga in s svojo nekoliko višjo omiko vzbuja islam pri črncih spoštovanje. Glede verovanja in nračnosti pa ne zahteva mnogo in obljublja svojim vernikom posmrtno čutno srečo. Sploh je v islamu mnogo čutnosti; ker je pa zamorec po svoji naravi zelo nagnjen k njej, je ta vera zanj privlačna. Sudanski uradniki in vojaki so večinoma mohamedanci in že s svojim ugledom in zgledom delajo za islam. H katoliški veri se še najbolj spreobračajo Šiluki, a tudi pri njih gre le počasi naprej. Hrvaški misijonar Kohnen je pisal s postaje Tonga (slovenski Katoliški misijoni 1927/28, str. 148): »Kakor povsod drugod pri Šilukih, tako tudi v tukajšnjem misijonu delo zelo počasi napreduje. Vzrok je v tem, ker je Šiluk čudno trdovraten v svojih nazorih. Moram pa reči, da je kljub temu napredek v 20-ih letih očividno. Z mlajšimi ljudmi govorimo danes o krščanstvu, o Cerkvi, o duši, itd. kakor o rečeh, ki so same po sebi razumljive. Če sem pred 20-imi leti o tem

govoril, so me debelo gledali, češ: kaj neki besediči ta Evropejec?« Misijonski brat Rafael Kolenc, ki je tri leta pomagal tudi v misijonu Tonga (prej, v letih 1920 in 1921, je bil v Kartumu), nekaj mesecev pa na postaji Lul, je rekel, da šiluški otroci zdaj že kar radi hodijo v misijonsko šola in da so vdani misijonarjem. Povečini so nadarjeni in nepokvarjeni. V šoli dobijo obleko. Zdaj se tudi odrastli bolj oblačijo.

Apostolski vikariat "Gazelina reka" meri zdaj 82.530 kvadratnih kilometrov. Izmed 750.000 prebivalcev 1. 1950 je bilo 23.781 katoličanov. Vikariat upravljajo veronski Misijonarji sinovi presv. Jezusovega Srca. Imajo 20 postaj, 11 cerkva in 42 kapel. Duhovnikov je bilo 1. 1950 27, semeniščnikov 20, redovnih bratov 10, misijonskih sester 34, katehistov 129, učiteljev 183, šol 89, 10 bolniških oskrbovališč in 10 sirotišnic.

3. Iz prvotnega vikariata "Gazelina reka" je bil 1. 1927 odcepljen južni del, apostolska prefektura Bahr el Džebel ali Gorska reka, kakor se Beli Nil tam imenuje. Tudi njega upravljajo veronski Misijonarja sinovi presvetega Jezusovega Srca. Obsega 118.760 kvadratnih kilometrov.

Prebivalcev je 1. 1950 štel 350.000. Katoličanov je imel 38.530, 13 misijonskih postaj, 34 duhovnikov, 49 semeniščnikov, 18 redovnih bratov, 31 redovnic, 372 katehistov, 123 učiteljev, 85 šol, 9 bolniških oskrbovališč in 4 sirotišnice.

4. L. 1933 je bila iz teh treh misijonskih pokrajin izločena apostolska prefektura Kodak, ki je 1. 1949 dobila novo ime Malakal, po mestu, ki leži nad izlivom Gazeline reke in Sobata v Beli Nil. Meri 204.800 kvadratnih kilometrov. Kongregacija za širjenje vere jo je 1. 1938 izročila Družbi sv. Jožefa iz Mili Hilla.

L. 1950 je prefektura Malakal imela 750.000 prebivalcev, med njimi 2.705 katoličanov. Misijonskih postaj je bilo 8, kapel 5, duhovnikov 18. Bogoslovca sta bila dva, redovna brata prav tako dva. Misijonskih redovnic je bilo 16, katehistov 9, učiteljev 10, 4 šole in 4 bolniška oskrbovališča.

5. L. 1949 je bil jugozahodni del vikariata "Gazelina reka" povzdignjen v lastno apostolsko prefekturo Mopoj s površino 78.000 kvadratnih kilometrov. V oskrbi je ostal veronskim Misijonarjem sinovom presvetega Jezusovega Srca.

L. 1950 je prefektura Mopoj imela 250.000 prebivalcev, od teh je bilo 29.580 katoličanov. Imela je 8 postaj, 2 cerkvi in 35 kapel, 14 duhovnikov, semeniščnikov tudi 14, redovne brate 4, redovnic 9, katehistov 242, učiteljev 100, šol 56;

bolniških oskrbovališč je bilo troje, sirotišnice štiri.

Malarijo, ki je v Knobleharjevem času pobrala v Sudanu toliko misijonskega osebja, je kinin zelo obvladal. Misijonarji ga takoj ob prihodu začno redno uživati. Zdaj se uporabljajo tudi druga, še uspešnejša sredstva. Smrtnih žrtev zaradi malarije skoraj že ni več.

Zaradi političnih razmer, ki so nastopile po prvi svetovni vojski, je bolj kazalo, da se je kongregacija Misijonarjev sinov presv. Jezusovega Srca 1. 1923 razdelila v dve samostojni kongregaciji, v italijansko in v nemško. Obe imata dve vrsti članov: duhovnike in redovne brate. Italijanska kongregacija deluje še naprej v Sudanu. Nemška se je pa premaknila naprej v Južno Afriko in prevzela misijone v Transvaalu. Slovenski člani so se večinoma priključili nemški. V letih 1932 do 1938 je bil njen vrhovni predstojnik Slovenec p. Jožef Musar, ki je od 1. 1920 do 1. 1923 deloval v Omdurmanu. Kot vrhovni predstojnik te kongregacije je iskal priliko, da bi tudi v Sloveniji ustanovil zavod za vzgojo bodočih južnoafriških misijonarjev. Na praznik Jezusovega Srca 1. 1937 je bila blagoslovljena kapelica v redovni hiši v Dravljah, ki jo je daroval dobrepoljski župnik Anton Merkun in ki je dobila ime "Knobleharjev zavod". V njem so redovniki vzgajali študente, ki so hodili v zunanjo gimnazijo. Po drugi svetovni vojski je zavod popolnoma prenehal.